

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Kotimäki, Erja

Julkaisun nimi: Vertaisarviointi työn opinnollistamisen tukena : Case OAMK

Julkaisuvuosi: 2017

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kotimäki, E. (2017). Vertaisarviointi työn opinnollistamisen tukena: Case OAMK. Teoksessa Kimmo Mäki, Anu Moisio ja Pirjo Aura (toim.), Kolme kulmaa opinnollistamiseen: opas opinnollistamisen ratkaisuihin, työkaluista ja vinkeistä (s. 63-66). Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Haettu 21.3.2018

http://www.e-julkaisu.fi/haaga-helia/kolme_kulmaa/mobile.html#pid=1

Vertaisarviointi työn opinnollistamisen tukena – Case OAMK

Erja Kotimäki

■ Lukuvuonna 2016–2017 Verkkovirta-hankkeessa toteutettiin Oulun ammatillisen opettaja-korkeakoulun organisoimana opintojen aikaisen työn opinnollistamisen vertaisarviointi. Sen tavoitteena oli, että hankkeen osatoteuttajat saavat toinen toisiltaan palautetta opinnollistamisen mallien toimivuudesta sekä hyvistä käytänteistä ja kehittämiskohteista.

Arviointi toteutettiin hankkeessa siten, että hankkeen osatoteuttajista (yhteensä 14 korkeakoulua) muodostetut vertaisarviointiparit arvioivat toinen toistensa piloteissa toteutettua työn opinnollistamista yhdessä laadittujen kriteerien pohjalta. Arvioijat haastattelivat työn opinnollistamiseen osallistuneita opiskelijoita, työelämän edustajia ja opettajia. Vertaisarviointiparit kirjoittivat myös arviointiraportin toisilleen. Vertaisarviointiprosessi noudatti EQAVETin⁴ viitekehystä (kuvio 1).

Tämä luku perustuu vertaisarvioijien tekemiin raportteihin ja vertaisarvioinnin yhdyshenkilöille tehtyyn palautekyselyyn.

Pilotit hyötyivät vertaisarvioinnista

Vastaajien mukaan arviointi oli monipuolinen, siinä oli jämäkkä rakenne, tarkat määrääjat sekä hyvä perehdytys ja tuki. Myös vertaisarviointitapaamiset koettiin hyödyllisinä ja hedelmällisinä; niissä

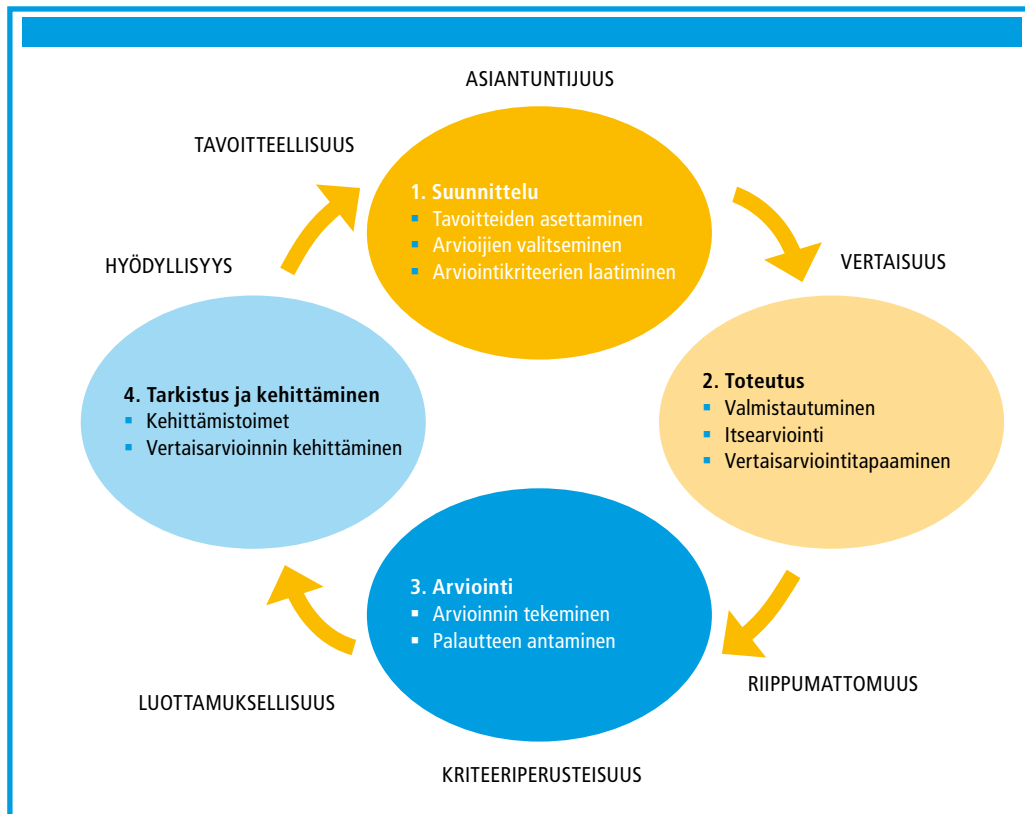
Vertaisarvioijien kokemuksia vertaisarvioinnista

- Vertaisarvioinnin parasta antia oli kokemusten vaihtaminen ja vertaisen antama palaute.
- Työelämän ja opiskelijoiden näkökulmien esiintuominen oli arvokasta.
- Tulokset toivat esille myönteisen suhtautumisen työn opinnollistamiseen ja opettajien kehittämisenokkuuden.
- Vertaisarviointi oli hyödyllinen, mutta raskas prosessi.
- Vertaisarvioinnin toteutuksen kehittämiseen tuli hyviä ehdotuksia.

tuli esille tärkeimpiä ja olennaisimpia asioita opinnollistamisen kehittämiseksi. Palautteissa kiiteltiin arviointikeskustelujen luottamuksellisuutta ja avoimuutta. Ulkopuolinen, rakentava arviointi laajensi pilottien omaa näkökulmaa, lisäsi ymmärrystä

Osaamisen dokumentointi työn opinnollistamisprosessissa auttaa opiskelijaa syventämään oppimistaan.

⁴ The European Quality Assurance in Vocational Education and Training.

Kuvio 1. Vertaisarviointiprosessi EQAVATin viitekehyksessä.

työn opinnollistamiseen ja toi ideoita muuhunkin kehittämiseen. Arviointiin osallistuneet työelämän edustajat olivat aktiivisia, kehittämisorientoituneita ja yhteistyöhakuisia. Vertaisarviointi toi esille yritysten näkemyksiä työn opinnollistamisesta, sen hyödyllisyydestä ja tarpeellisuudesta. Myös opiskelijoiden näkemykset ja kokemukset työn opinnollistamisesta olivat tärkeitä.

Mitä vertaisarviointi kertoi työn opinnollistamisesta?

Korkeakouluissa työn opinnollistaminen tunnustetaan ja tunnustetaan mahdollisuudeksi monimuotoistaa oppimista, ja se on hyväksytty yhdeksi opintojen suorittamistavaksi. Raporttien ja palautteen mukaan myös ammattikorkeakoulujen strategiset linjaukset ja johto tukevat työn opinnollistamisen toteuttamista, mutta käytännössä sitä

toteutetaan tällä hetkellä useimmiten vain pilo-teissa. Työn opinnollistaminen ei ole vielä levinnyt kaikille koulutusaloille, eivätkä kaikki opettajat ole tietoisia siitä. Opinnollistamiskäytäntöjen laajemman käyttöönoton kannalta on tärkeää, että hankkeessa avataan työn opinnollistamisen käsitettä ja hankkeen toimijat tiedottavat siitä kaikille osapuolille. Opinnollistamiseen osallistunut opettaja kommentoi sitä seuraavalla tavalla:

“[Opinnollistaminen] pitää nostaa kattavammin esille, mutta ei uutena asiana, vaan sel-laisena, mitä entistä enemmän pyritään teke-mään.”

Opettajien tiimityöskentely ja yhteisvastuu opinnollistamisessa ja osaamisen arvioinnissa on lisääntynyt työn opinnollistamisen myötä. Opettajilla on kehittämisintoa, mikä auttaa uudenlaisten toimintamallien levittämisessä. Vaikka työn opinnollistaminen aiheuttaa ylimääräistä organisointia, opettajat arvostavat sitä, että erilaisista lähtökohdista tuleville opiskelijoille taataan hyvä koulutus joustavalla, opiskelijalähtöisellä, ystävällisellä ja toisen osaamista kunnioittavalla tavalla.

Työn opinnollistaminen on myös lisännyt opettajien ja yritysten välistä vuoropuhelua. Se yhdistää eri osapuolia, rakentaa sparrausta sekä auttaa opettajia tiedostamaan tulevaisuuden kehitystrendejä. Vastausten perusteella opettajat pitivät arvokkaana, että *“työelämään saadaan kosketus ja [opettajan työhön] uusia näkökulmia”*. Myös yhteistoiminta hankkeiden, yritysten, toisen asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun välillä on mahdollistunut työn opinnollistamisen kautta.

Opiskelijoille työn opinnollistaminen on joustava, koulutuksen tarjoama mielekäs mahdollisuus. Opiskelijat toivat esille, että työn opinnollistaminen oli työläämpää kuin he odottivat, mutta pitivät sitä kuitenkin hyvänä tapana oppia asioita käytännön tekemisen kautta. Heidän mukaansa työn opinnollistaminen myös nopeuttaa valmistumista ja edistää työllistymistä.

Suunnitelman työn opinnollistamisen tavoitteista ja käytännöistä tekevät ammattikorkeakoulun edustaja ja opiskelija hyvässä vuorovaikutuksessa. Opiskelijalle laaditaan yksilölliset tavoitteet, jotka ohjaavat häntä hankkimaan sellaista osaamista, jota hänellä ei vielä ennestään ole. Opiskelija ottaa useimmissa tapauksissa itse vastuun työn opinnollistamisprosessin etenemisestä ja perehtymisen toteutumisesta. Opiskelijat kokivat tärkeänä, että he saavat kuitenkin ohjausta tähän myös niin opettajalta kuin työpaikalta.

Osaamisen dokumentointi työn opinnollistamisprosessissa auttaa opiskelijaa syventämään oppimistaan. Oppimispäiväkirjan ja blogin rooli on tärkeä ammatillisen identiteetin muodostumisessa. Opiskelijat kokevat osaamisen sanallistamisen kuitenkin haasteellisenä.

Opiskelijoiden toiveena on, ettei *“opiskelussa olisi liikaa joustamattomia rakenteita, raameja ja aikatauluja, olisi riittävästi aikaa opiskella ja tehdä tehtäviä”*.

Työpaikat soveltuvat osaamisen hankkimiseen ja osaan niistä on nimetty työn opinnollistamisen yhdyshenkilöt. Opiskelijan oppimisen henkilökohtaistaminen työpaikalla tulee tehdä nykyistä paremmin. Työelämän näkökulmasta on tärkeää,

että opettaja ja opiskelija tekevät työn opinnollistamisen suunnitelman hyvissä ajoin. Myös prosessin selkeä kuvaus ja aikataulutus ovat tärkeitä.

Yritykset osallistuvat ja sitoutuvat tukemaan opiskelijan oppimista ja saavat työn opinnollistamisen kautta itse samalla hyötyä henkilöstönsä ja yrityksensä osaamisen kehittämiseen. Teorian ja käytännön kytkemisestä hyötyvät sekä työnantaja että työpaikka. Työn opinnollistaminen toimii myös rekrytoinnin apuna työnantajalle. Työnantajat suhtautuvat myönteisesti siihen, että opiskelija voi jo valmistumisvaiheessa olla työntekijän roolissa ja saa valmistuessaan usein työpaikan samasta työyhteisöstä. Tällöin myös työnantaja saa melko valmiiksi perehdytetyn työntekijän. Työelämän edustajat kokivat hyväksi sen, että olemassa olevat hyvät työntekijät saadaan edelleen pidettyä töissä.

Vertaisarvioinnin kehittäminen: neuvoja uusille hankkeille

Arvioijat toivat esille, että vertaisarviointi on aikaa vievä prosessi ja sen resursointi kannattaa ottaa huomioon jo hankkeen hakuvaiheessa. Resurssit kannattaa osoittaa koko hankkeen yhteisistä tunteista. On myös hyvä, että vertaisarvioijat laativat yhdessä kriteerit, ja heidän on syytä varmistaa niiden yhteinen ymmärrys ennen arviointia.

Vertaisarviointiin osallistuneiden mielestä jatkossa arvioinnin kriteerejä ja ohjeistusta voisi vielä tiivistää ja selkiyttää sekä kohdentaa eri vastaajaryhmille. Myös arviointiprosessia tulee keventää. Lisäksi vertaisarvioijien kannattaa perehtyä hyvin arvioinnin kohteeseen ennen arviointia. On myös hyvä huomioida, että kaikkien koulutusalojen piilottien yhteenvedo saattaa vääristää tulosta. Täs-

tä syystä arviointi kannattaa kohdentaa selkeästi yhteen pilottiin. Arvioinnin monipuolisuuden kannalta on myös tärkeää korostaa tulevaisuuden ja työelämän näkökulmaa.

Vertaisarvioinnin tulosten hyödyntäminen

Vertaisarviointi saavutti tavoitteensa Verkkovirta-hankkeessa. Vertaisarviointi edistää työn opinnollistamisen kehittämistä: Pilottien toimijat käsittelevät palautteita eri foorumeilla ja ottavat huomioon sen suunnitellessaan Verkkovirta-hankkeen tulevaisuutta. Raporteissa esiin tulleet kehittämiskohteet nostetaan toimenpiteiksi, ja toinen toisilta hyvistä käytänteistä saatuja ideoita hyödynnetään. Lisäksi osallistujaorganisaatioiden henkilöstö jakaa ja levittää tietoa ja kokemuksia opinnollistamisesta. Yksi vertaisarvioija tiivistä monen arviointiin osallistuneen tunnelmat näin: *”Kehittämme koko talon käytäntöjä ja tästä [vertaisarvioinnista] saamme merkittävää apua kehittämislle ja levittämislle. Kiitos!”*